

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De vorm van de nieuwe stad [Bespreking van: P. van Schaik (2018) Publieke Werken. Hoeksteen van de Amsterdamse School 1915-1935]

Eijkelboom, G.; Vermeer, G.

Published in:
Amstelodamum

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Eijkelboom, G., & Vermeer, G. (2018). De vorm van de nieuwe stad [Bespreking van: P. van Schaik (2018) Publieke Werken. Hoeksteen van de Amsterdamse School 1915-1935]. *Amstelodamum*, 105(3), 150.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Amsterdam als ontwerper en uitvoerder van grote aantallen gebouwen, bruggen en andere kunstwerken, kon hier echter wel degelijk een bepalende rol spelen en onder Ad Bos als directeur gebeurde dat tot op zekere hoogte ook. Achter de tekentafels kwamen architecten die de stad wilden versieren met eigentijdse vormen.

In 1911 stelde Bos Joan van der Mey aan, en al snel daarop Piet Kramer, die zich al gauw vooral ging toelekken op bruggen. Allard Hulshoff, vanaf 1915 directeur van de Afdeling Gebouwen, haalde nog meer talenten binnen, waaronder Nico Lansdorp en Pieter Marnette. Ze ontwierpen ook straatmeubilair, transformatiehuisjes en veel schoolgebouwen. Tegenwoordig zijn we geïnteresseerd in de namen van de architecten als individuele kunstenaars, maar niet zelden ontbraken hun namen of handtekeningen op de ontwerptekeningen.

Er werd binnen Publieke Werken gewerkt als in een gemeenschap. Mede door de intensieve onderlinge samenwerking ontstond er inderdaad een herkenbare stijl. Deze staat bekend als de Amsterdamse School. Anders dan in het rationalisme van Berlage of in de puristische stroming De Stijl, speelden decoraties binnen deze stroming een belangrijke rol.

Door de vele ingrepen in de binnenstad en de belangrijke uitbreidingen, in combinatie met de Schoonheidscommissies die de vormgeving van de Amsterdamse School zeer bevorderden, heeft de Amsterdamse School als geen andere stroming zijn stempel op de stad gedrukt en die, achteraf gezien, tot op zekere hoogte inderdaad tot een eenheid gesmeed. Nog steeds is deze stijl onmiskenbaar aanwezig op belangrijke punten in de stad voor zover die zich tijdens het interbellum uitstrekte.

De uitgever, tevens de schrijver, maakte al eerder een boek over de bruggen van Piet Kramer. In dit boek komen de belangrijkste en de meest bijzondere gebouwen van Publieke Werken aan de orde. De auteur heeft voor dit boek de stad doorkruist om niet alleen de gebouwen zelf te fotograferen, maar ook de vele bijzondere details en de toegepaste kunstwerken binnen en buiten, want de kunstopvatting van de Amsterdamse School liet veel ruimte voor monumentale kunst. Door de vele foto's is het in alle opzichten goed verzorgde boek een lust voor het oog.

Gert Eijkelboom, Gerrit Vermeer

DE VORM VAN DE NIEUWE STAD

Pim van Schaik, *Publieke werken. Hoeksteen van de Amsterdamse School 1915-1935*, Uitgeverij Stokerkade, Amsterdam 2018, ISBN 978 90 7915 638 2, ill., 288 p., prijs € 24,50.

In het begin van de twintigste eeuw maakte de Nederlandse samenleving zich op voor grote veranderingen en ingrijpende vernieuwingen. Niet alleen in de politiek, maar ook in de kunsten. De gedachte dat een nieuwe vormgeving de gehele samenleving kon doordringen en verrijken, kon zowel kunstenaars en architecten als hun critici inspireren. De gedachte dat er een stijl moest komen voor de gemeenschap leefde bij velen. Bij veel kunststromingen zou de gedachte aan een gemeenschapskunst ijdel blijven.

De Dienst Publieke Werken van de gemeente